

Niet vergoede werkzaamheden.

Aandachtspunt voor fair pay van kunstprofessionals in cultuureducatie en amateurkunst

platform
acct

Colofon

Niet vergoede werkzaamheden. Aandachtspunt voor fair pay van kunstprofessionals in cultuureducatie en amateurkunst.

© Platform ACCT, september 2023

Auteur: Martijn Arnoldus, Social Finance Matters, socialfinancematters.nl

Onderzoekspublicatie in opdracht van de Ketentafel Cultuureducatie en Amateurkunst, Platform ACCT, programma FairPACCT. Binnen FairPACCT wordt de Fair Practice Code vertaald naar concrete hulpmiddelen voor toepassing in de praktijk.

Voor meer informatie over de activiteiten en programma's van Platform ACCT, zie platformacct.nl

Niet vergoede werkzaamheden - citaten uit de survey

“Het is niet zo dat ik de bijkomende activiteiten niet wil berekenen in mijn tarief, maar het wordt simpelweg niet betaald. Als zzp'er krijg je vaak alleen de uren betaald die je direct lesgeeft.”

“Bijna alle instellingen en organisaties en scholen willen geen of weinig voorbereidingstijd betalen.”

“Bij balletscholen ligt het tarief (hbo-geschoold en meer dan 10 jaar ervaring) bijna nooit hoger dan €35 per lesuur en krijg je geen vergoeding voor voorbereiding, wachttijd en andere werkzaamheden zoals kostuums maken, vergaderingen, aanwezigheid bij open dagen en voorstellingen.”

“Ik besteed per koor en orkest ongeveer twee maal zoveel tijd als de uren die ik kan declareren. Dus in beginsel zou je kunnen zeggen dat mijn uurtarief de helft is van het officiële uurtarief.”

“In kunst is het vaak 'for the exposure' en ben je al lang blij als je quitte draait na het dekken van de materiaalkosten. Veel werk reken je niet mee. Je uren die je erin stopt sowieso niet, dan wordt een groot werk maken onbetaalbaar.”

“Vaak worden er door culturele instellingen te weinig uren gegeven voor projecten. Ik heb bijvoorbeeld voor een project wat me twee weken voorbereiding en uitvoering heeft gekost, uiteindelijk maar 4 uur gekregen.”

“Over het algemeen heb je veel voorbereidende uren nodig voor de lessen, cursussen of workshops. Naar mijn mening is het niet mogelijk dat allemaal door te berekenen, want dan prijs je jezelf uit de markt.”

“Gemaakte voorbereidende uren, werkelijke aanwezigheid, reistijd, administratiekosten worden meestal niet meegerekend. Alsof de opdracht enkel de fysieke activiteit van het moment behelst.”

“De bemiddelingsbureaus betalen per lesuur, €40, hooguit €45. Als ik de uren er omheen (voorbereiding, opruimen, reistijd, etc.) zou meerekenen dan zou niemand mij meer inhuren want dat betalen ze simpelweg niet uit. Het is take it or leave it.”

“Alle dingen als voorbereiding, wachttijd etc. worden niet vergoed.”

“In de praktijk komt alles op het bord van de dirigent. Denk aan het maken van plannings, roosters, concertopstellingen, overleg met ouders (die je heel vaak bellen), overleg met andere instellingen voor samenwerken, etc. Al die uren worden niet vergoed.”

“Er worden vaste tarieven en vaste marges voor voorbereiding gerekend, niet passend bij realistische tijd.”

“Ik ben denk ik in de uitzonderingspositie dat ik een goed tarief durf te vragen, vanwege mijn sterke aanbod en specialiteit.”

Inhoudsopgave

Samenvatting. De belangrijkste uitkomsten	5
1. Het probleem met niet vergoede uren	7
2. Survey onder kunstprofessionals	7
3. Kern- en bijkomende activiteiten	10
4. Vergoede en niet vergoede uren en activiteiten	14
5. Het gat tussen gehanteerde en gewenste tarieven	17
6. Tarieven en materiële uitgaven	20
7. Hoogte van tarieven en bepalende factoren	22
8. Conclusies: terug naar de niet vergoede werkzaamheden	24
Bijlage 1a: Gemiddelde werkelijke en gewenste tarieven	25
Bijlage 1b: Bandbreedte werkelijke en gewenste tarieven	27
Bijlage 2: Technische toelichting	29

Samenvatting. De belangrijkste uitkomsten

Niet vergoede uren zijn aandachtspunt voor eerlijke beloning van kunstprofessionals in cultuureducatie en amateurkunst

Bij **76%** van de opdrachten die zelfstandige kunstprofessionals in cultuureducatie en amateurkunst uitvoeren, zijn er werkzaamheden die niet worden vergoed door de opdrachtgever. Het gaat daarbij om werk dat noodzakelijk is om de opdracht goed uit te kunnen voeren, zoals het voorbereiden van lessen, nakijkwerk, het samenstellen van arrangementen en cursusmaterialen, of het instuderen van repertoire. Bij **30%** van de opdrachten wordt zelfs helemaal niets van die bijkomende werkzaamheden vergoed. Niet vergoede werkzaamheden zijn daarmee een van de belangrijkste aandachtspunten voor eerlijke beloning in dit segment van de cultuursector.

Dat blijkt uit een in opdracht van de ketentafel Kunstprofessionals Cultuureducatie en Amateurkunst van Platform ACCT uitgezette survey waar 985 kunstprofessionals aan meededen. Het probleem doet zich voor bij beoefenaars van alle artistieke disciplines, waaronder dirigenten, kunstvakdocenten, cursusleiders, koorleiders, musici en dansleraren.

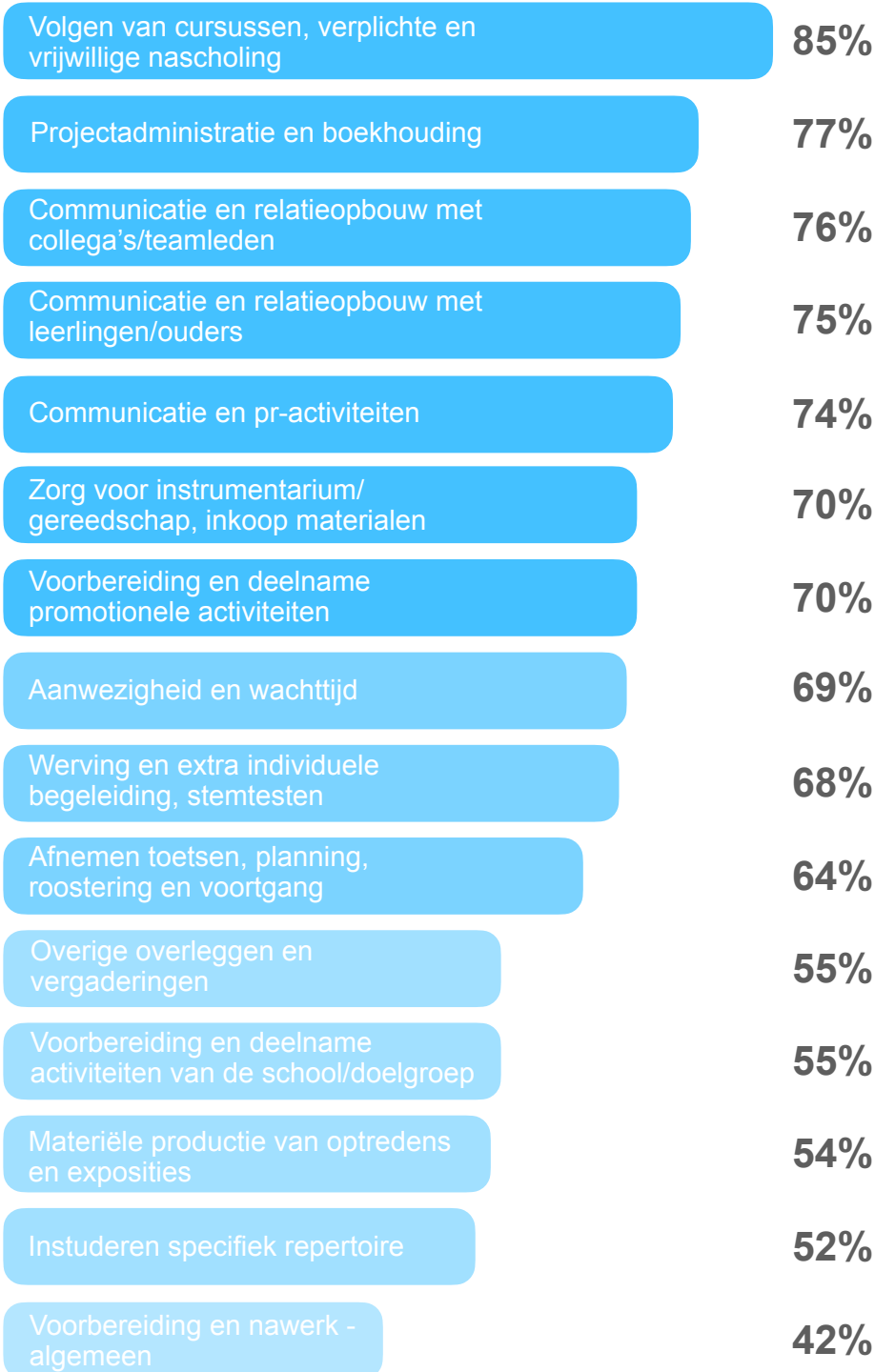
Voor veel van die zelfstandigen is het aantal niet vergoede uren fors. Van de tijd die kunstprofessionals in een opdracht steken, wordt gemiddeld **38%** besteed aan bijkomende werkzaamheden. Bij **24%** van de opdrachten kosten bijkomende activiteiten zelfs meer tijd dan de activiteiten waar het uiteindelijk om te doen is, zoals een uur voor de klas of de wekelijkse anderhalf uur repetitie met het koor.

Kunstprofessionals zouden de bijkomende werkzaamheden wel in rekening willen kunnen brengen. De gewenste vergoeding voor een opdracht ligt gemiddeld **69%** hoger dan wat daadwerkelijk door de opdrachtgever wordt betaald. Dat is overigens inclusief eventuele andere ophogingen dan alleen voor de bijkomende werkzaamheden, bijvoorbeeld voor reiskosten of andere materiële kosten.

De zelfstandigen ervaren echter weinig ruimte om bijkomende werkzaamheden op de offerte te zetten. De meest gegeven toelichting is dat tarieven en tariefopbouw bij veel opdrachtgevers nauwelijks onderhandelbaar zijn. “Het is niet zo dat ik de bijkomende activiteiten niet wil berekenen in mijn tarief, maar het wordt simpelweg niet betaald. Als zzp’er krijg je vaak alleen de uren betaald die je direct lesgeeft,” aldus een van de respondenten. “Het is take it or leave it,” stelt een ander vast. “Bij verenigingen kan ik praten over mijn vergoeding, bij muziekscholen of in een orkest is het een vastgesteld tarief. Dan is het de klus wel of niet aannemen, maar de gage is niet onderhandelbaar.”

Anderen brengen het bijkomende werk niet eens ter sprake, uit angst zichzelf uit de markt te prijzen. “Over het algemeen heb je veel voorbereidende uren nodig voor de lessen, cursussen of workshops. Naar mijn mening is het niet mogelijk dat allemaal door te berekenen, want dan prijs je jezelf uit de markt.” Er ligt hier een belangrijke opgave voor de sector om nieuwe of andere manieren te vinden om bij beloning beter rekening te houden met bijkomende, aan de opdracht gebonden werkzaamheden.

Percentage van de opdrachten waarbij de kunstprofessional **geen** vergoeding ontvangt voor deze bijkomende, aan de opdracht gebonden werkzaamheden:

Bij

75,7%

van de opdrachten zijn er bijkomende werkzaamheden die niet worden vergoed.

Bij

29,6%

van de opdrachten wordt niets van de bijkomende werkzaamheden vergoed.

Gemiddeld

38,3%

van de tijd die in totaal aan een opdracht wordt besteed bestaat uit bijkomende werkzaamheden.

Bij

24,4%

van de opdrachten kosten de bijkomende werkzaamheden meer tijd dan de hoofdwerkzaamheden

1. Het probleem met niet vergoede uren

Het aandeel zelfstandigen is onder kunstprofessionals in cultuureducatie en amateurkunst in de afgelopen tien jaar sterk toegenomen. Arbeidscontracten hebben plaatsgemaakt voor flexibele opdrachtconstructies. Regelmatig klinkt uit de beroepsgroep echter de zorg dat veel minder tijd bij de opdrachtgever in rekening kan worden gebracht, dan dat er aan een opdracht wordt besteed. Bij de kunstprofessionals in cultuureducatie gaat het bijvoorbeeld om voorbereiding van lessen of om nakijkwerk. Binnen cultuurparticipatie en amateurkunst om het samenstellen van arrangementen of oefeningen om de eigen vaardigheden op peil te houden.

Dat zijn, *naast* de niet-declarabele uren voor bijvoorbeeld administratie en acquisitie waar elke zzp'er mee te maken heeft, bijkomende activiteiten of werkzaamheden die inherent zijn aan de kernactiviteit van de opdracht. En toch krijgen kunstprofessionals niet zelden alleen de tijd vergoed die aan die kernactiviteit wordt besteed. Het uur voor de klas. De wekelijkse anderhalf uur repetitie met het koor. De drie uur uitvoering in het theater.

Bij loondienstconstructies is de situatie vaak anders. In cao's of door de werkgever is vastgelegd hoe de verhouding is tussen de kernactiviteiten en bijkomend werk. Dat is het duidelijkst het geval in cao's voor het onderwijs, waarin onderscheid wordt gemaakt tussen lesgebonden en niet-lesgebonden werkzaamheden.

Vanuit het oogpunt van eerlijke beloning ('fair pay') staan zelfstandige kunstprofessionals qua vergoede en niet-vergoede uren daarmee 1-0 achter op collega's in loondienst. Tenminste, als ze de niet-vergoede uren niet toch op de een of andere manier in rekening (kunnen) brengen.

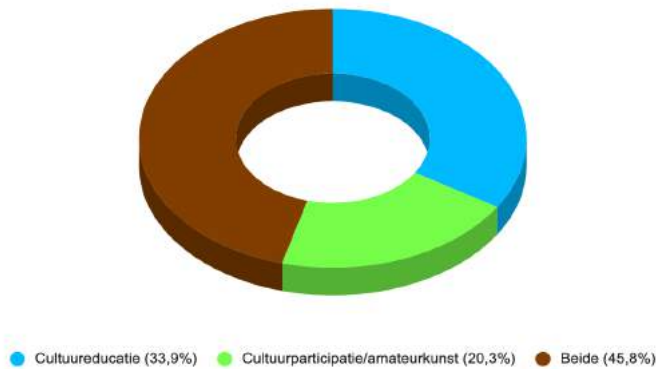
2. Survey onder kunstprofessionals

Om zicht te krijgen op de verhouding tussen vergoede en niet-vergoede uren voor bijkomende werkzaamheden die door zelfstandige kunstprofessionals besteed worden aan opdrachten, zette de ketentafel voor kunstprofessionals in cultuureducatie en amateurkunst, van Platform ACCT, in het voorjaar van 2023 een online survey uit onder die groep van professionals. Het behoeft geen toelichting dat het om een brede groep gaat, divers van samenstelling. Dirigenten horen erbij. Kunstvakdocenten. Musici. Dansleraren. Workshopleiders binnen allerlei artistieke disciplines.

De survey werd in korte tijd meer dan duizend keer ingevuld. Na opschoning van dubbelingen en niet afgeronde inzendingen resteren 985 unieke, ingevulde vragenlijsten die bruikbaar zijn voor analyse.¹ De uitkomsten wijzen op een aantal belangrijke aandachtspunten als het gaat om eerlijke beloning binnen de op cultuureducatie en amateurkunst gerichte opdrachten aan zelfstandige kunstprofessionals.

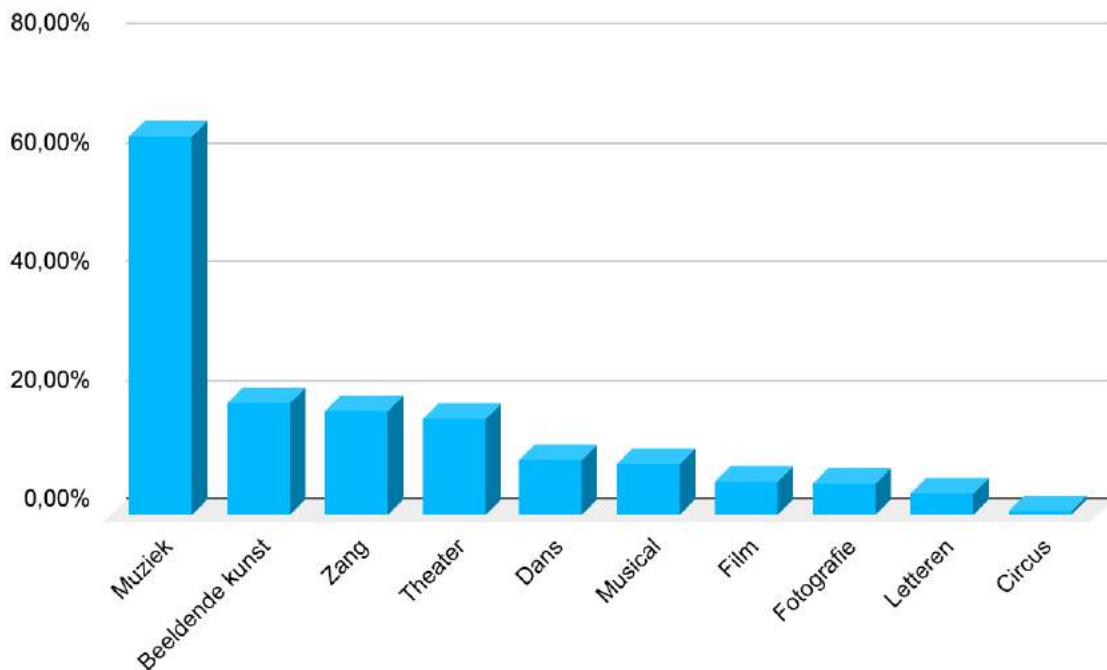
¹ Zie de technische toelichting in de bijlage.

Figuur 1: verdeling kunstprofessionals naar werkterrein

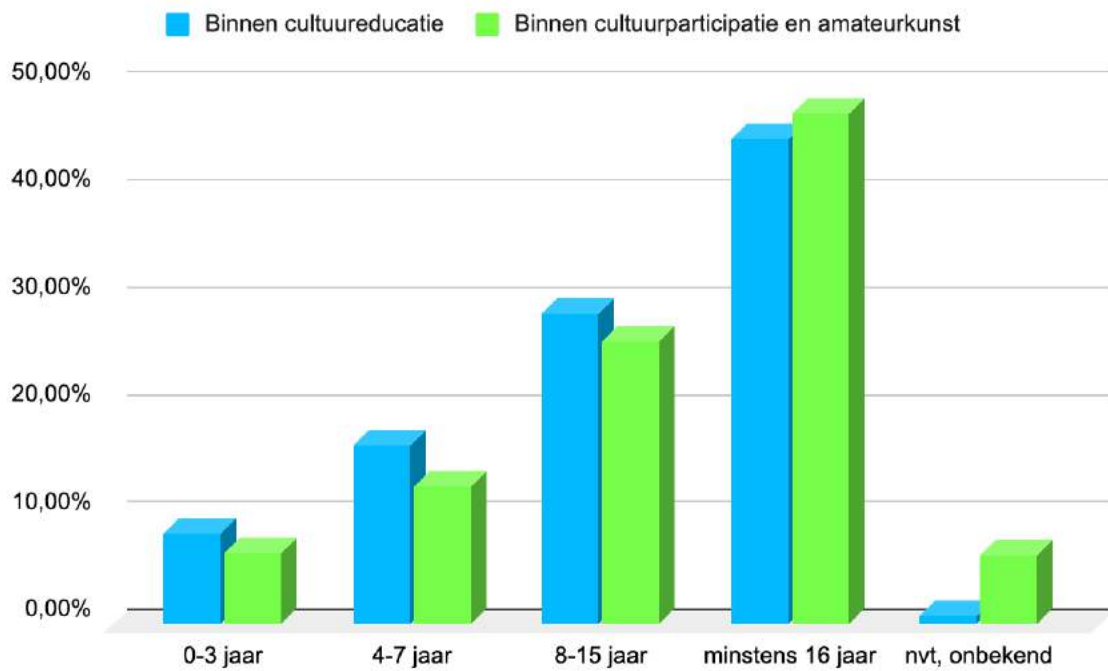
Aan de kunstprofessionals werd gevraagd om aan te geven of zij binnen cultuureducatie actief zijn, binnen amateurkunst en cultuurparticipatie, of binnen beide. Ook werd gevraagd naar de kunstdiscipline(s), naar het aantal jaren relevante werkervaring en naar opleidingsniveau. Dat zijn alle drie belangrijke factoren die in de praktijk invloed hebben op de hoogte van beloning.

Figuur 2: artistieke disciplines waarbinnen de kunstprofessionals actief zijn

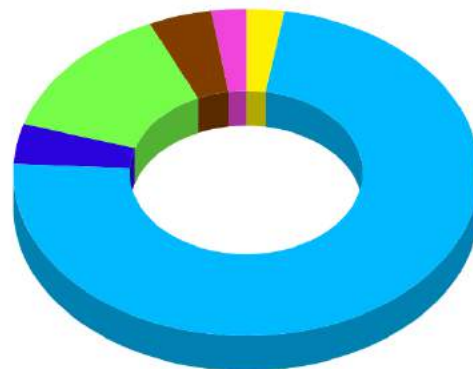
Bijna de helft van de vragenlijsten werd ingevuld door kunstprofessionals die zowel binnen cultuureducatie werkzaam zijn als binnen amateurkunst en cultuurparticipatie. Een derde werkt hoofdzakelijk binnen cultuureducatie. De survey is verhoudingsgewijs veel ingevuld door kunstprofessionals met 16 jaar of meer aan ervaring. Starters (tot en met 3 jaar ervaring) vormen de kleinste groep onder de respondenten. Een hbo-kunstvakopleiding is veruit de meest voorkomende hoogst genoten opleiding van de kunstprofessionals (ruim twee derde). Nog eens 5 procent deed een andere relevante hbo-opleiding. Iets meer dan 4 procent van de kunstprofessionals kwalificeert zichzelf als autodidact.

Figuur 3: ervaringsjaren van de kunstprofessionals

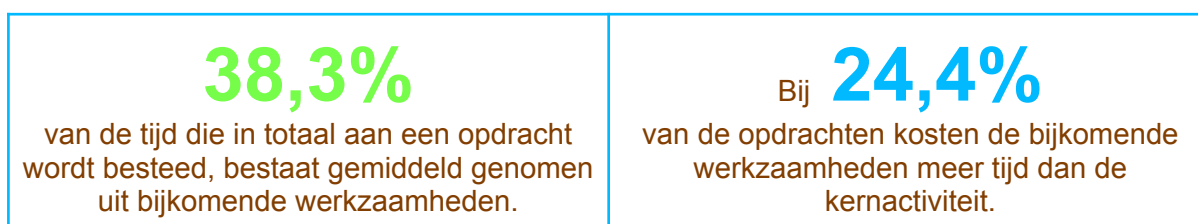
Figuur 4: hoogste genoten opleiding van de kunstprofessionals

- Mbo (2,6%)
- Hbo (73,2%)
- Pabo of andere lerarenopleiding (4,0%)
- Wo (13,4%)
- Autodidact (4,4%)
- Anders/niet gespecificeerd (2,4%)

3. Kern- en bijkomende activiteiten

Kunstprofessionals worden per opdracht ingehuurd voor gemiddeld één tot drie kernactiviteiten, zoals het verzorgen van lessen, het dirigeren van een concert of het uitvoeren van workshops. Maar om die kernactiviteit goed te kunnen uitvoeren, moet tijd worden gestoken in bijkomende werkzaamheden, zoals voorbereiding van lessen, het instuderen van een repertoire, of het samenstellen van cursusmateriaal.² Gemiddeld besteden kunstprofessionals **38,3%** van de uren die zij aan een opdracht kwijt zijn aan zulke bijkomende activiteiten.³ Het gaat daarbij dus nadrukkelijk *niet* om algemene werkzaamheden zoals acquisitie of administratieve taken die niet aan de opdracht toegerekend kunnen worden.

Bij **24,4%** van de opdrachten is het aantal uren dat in bijkomende activiteiten gaat zitten zelfs groter dan het aantal uren dat aan de kernactiviteiten wordt besteed. Dat komt vooral voor bij opdrachten voor het bedrijfsleven en voor festivalorganisaties (bij beide 43% van de opdrachten), voor kinderopvang en organisaties voor buitenschoolse opvang (38%) en voor musea en erfgoedinstellingen (32%).⁴ Bij opdrachten voor theater-, dansscholen, musicalscholen, muziekscholen en andere educatieve organisaties (19%), en via intermediairs (10%) komt het minst voor dat aan bijkomende activiteiten meer uren worden besteed dan aan de kernactiviteiten.

Het aantal jaren dat een kunstprofessional actief is, vertoont weinig samenhang met de bijkomende tijd die wordt besteed, hoewel wie meer ervaring heeft, verhoudingsgewijs iets meer tijd aan bijkomende werkzaamheden besteedt dan wie net gestart is (van 34,4% bij 0-3 jaar werkervaring in cultuurparticipatie tot 40,8% bij 16 jaar of meer ervaring in cultuureducatie).

Ook de aard van de kernactiviteiten binnen de opdracht leidt niet tot grote differentiatie in de verhouding tussen tijdsbesteding aan kern- en bijkomende activiteiten. Bij activiteiten bij festivals, zomerkampen en andere vakantie-activiteiten wordt relatief veel tijd aan

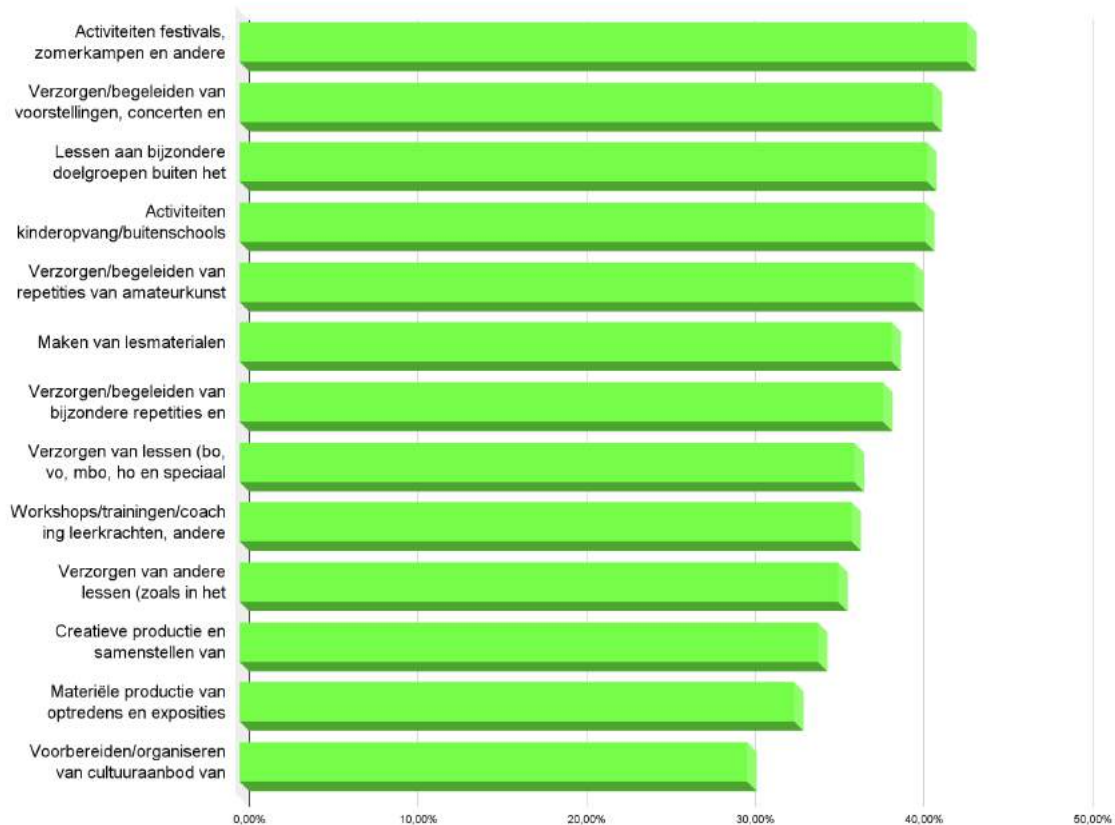
² Bestaande tarievenrichtlijnen houden wel rekening met zulke bijkomende activiteiten, maar lang niet altijd is duidelijk in welke verhouding. In de BvOI-tarieven voor orkest-dirigenten en instructeurs zitten voorbereidingstijd, reistijd en kort voorbereidend overleg bijvoorbeeld meegenomen in het tarief per repetitie-uur, zonder verdere specificatie. Ook de KNTV-tarieven en tarieven van Koornetwerk zijn inclusief voorbereidingstijd, zonder dat te achterhalen is met hoeveel tijd precies wordt gerekend. De richtlijn van Dansbelang, daarentegen, is daar wel duidelijk over en rekent met 30 minuten aan voorbereiding en overige werkzaamheden per gegeven lesuur.

³ In het tweede deel van de survey werd gevraagd om voor een of twee concrete opdrachten in te vullen welke kernactiviteiten daarin centraal stonden, en welke bijkomende activiteiten verricht moesten worden. Vervolgens werd van die bijkomende activiteiten gevraagd of de kunstprofessional die werkzaamheden in het tarief had meegenomen of niet. Dit onderdeel van de survey leverde 617 compleet ingevulde antwoorden op. De niet volledig ingevulde vragenlijsten blijven in de analyse buiten beschouwing.

⁴ Enige voorzichtigheid is geboden. Er zaten slechts 8 opdrachten voor kinderopvang tussen de ingestuurde reacties. In 10 gevallen was een bemiddelende organisatie de opdrachtgever.

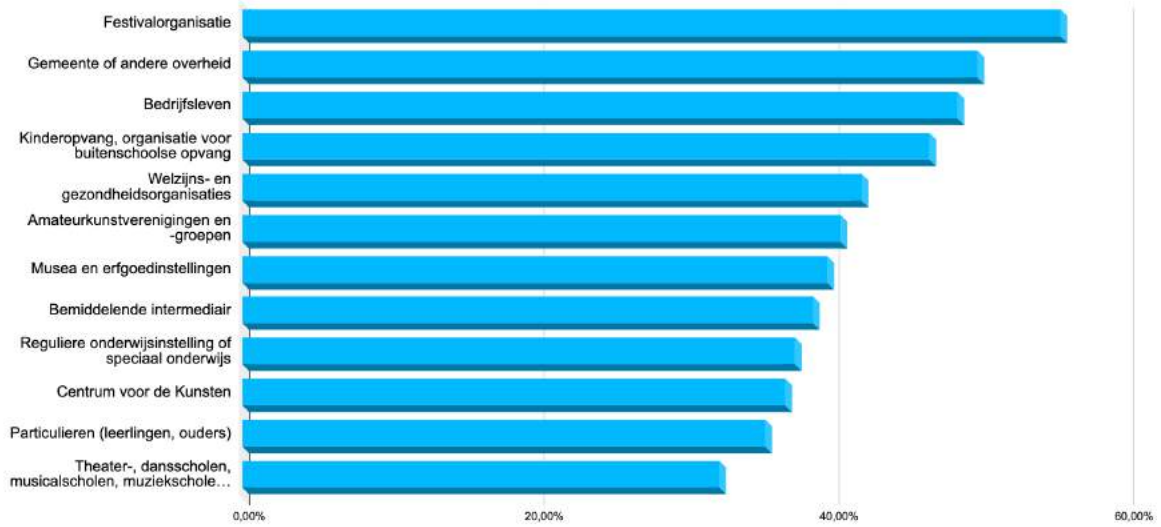
bijkomende werkzaamheden besteed (43,1% van de totaal bestede tijd), gevolgd door het begeleiden van voorstellingen, concerten en exposities (41,1%) en het verzorgen van lessen aan bijzondere doelgroepen buiten het reguliere onderwijs, zoals inburgering, statushouders (40,7%). Het laagste percentage is te vinden bij de materiële productie van optredens en exposities, waaronder inventariseren, voorbereiden en inkopen van materialen, attributen, decor, kostuums (32,9%).

Figuur 5: bijkomende werkzaamheden als percentage van de totaal aan een opdracht bestede tijd, naar type kernactiviteit

Wordt, tot slot, gekeken naar het type opdrachtgever, dan ligt de bandbreedte tussen 32% (bij theater-, dansscholen, musicalscholen, muziekscholen en andere educatieve organisaties) en 55% (bij festivalorganisaties). Bij dat laatste type opdrachtgevers geven kunstprofessionals aan dat verhoudingsgewijs de meeste bijkomende werkzaamheden komen kijken.

Figuur 6: bijkomende werkzaamheden als percentage van de totaal aan een opdracht bestede tijd, naar type opdrachtgever

Tabel 1: bijkomende werkzaamheden als percentage van de totaal aan een opdracht bestede tijd, naar werkterrein, opleidingsniveau en ervaring

	Bijkomende werkzaamheden als % van totale tijd
Werkzaam binnen:	
Cultuureducatie	37,5%
Cultuurparticipatie/amateurkunst	38,6%
Beide	38,7%
Opleidingsniveau:	
Mbo	39,2%
Hbo	36,7%
Pabo of andere lerarenopleiding	47,1%
Wo	41,8%
Autodidact	43,3%
Ervaring in cultuureducatie:	
0-3 jaar	36,6%
4-7 jaar	33,1%
8-15 jaar	37,2%
minstens 16 jaar	40,8%
Ervaring in cultuurparticipatie/amateurkunst:	
0-3 jaar	34,4%
4-7 jaar	37,9%
8-15 jaar	38,0%
minstens 16 jaar	38,7%

4. Vergoede en niet vergoede uren en activiteiten

De vraag is in hoeverre de tijd die kunstprofessionals in bijkomende activiteiten steken, vergoed wordt door de opdrachtgever. Of eigenlijk nog een stap daarvoor, of kunstprofessionals die activiteiten meewegen bij het bepalen van hun prijs.

Bij **75,7%** van de opdrachten zijn er bijkomende werkzaamheden die de kunstprofessionals niet in rekening brengen bij de opdrachtgever. Bij **29,6%** van de opdrachten wordt zelfs geen enkele bijkomende activiteit vergoed.

<p>Bij 75,7% van de opdrachten zijn er bijkomende werkzaamheden die niet in rekening worden gebracht bij de opdrachtgever.</p>	<p>Bij 29,6% van de opdrachten wordt geen enkele bijkomende activiteit meegeteld in de vergoeding.</p>
---	---

Bij een kwart van de opdrachten gaf de kunstprofessional aan dat wel rekening is gehouden met alle bijkomende werkzaamheden, maar uit de gegevens is niet af te leiden of dan ook alle inspanning en kosten in rekening zijn gebracht, die met die werkzaamheden gepaard gaan. Bovendien lag de nadruk in de survey op bijkomende werkzaamheden en is niet bekend of de kernactiviteiten volledig vergoed zijn. Het percentage van 75,7% mag daarom ook gelezen worden als 'bij *minimaal* 75,7% van de opdrachten worden niet alle kern- en bijkomende activiteiten in rekening gebracht'.

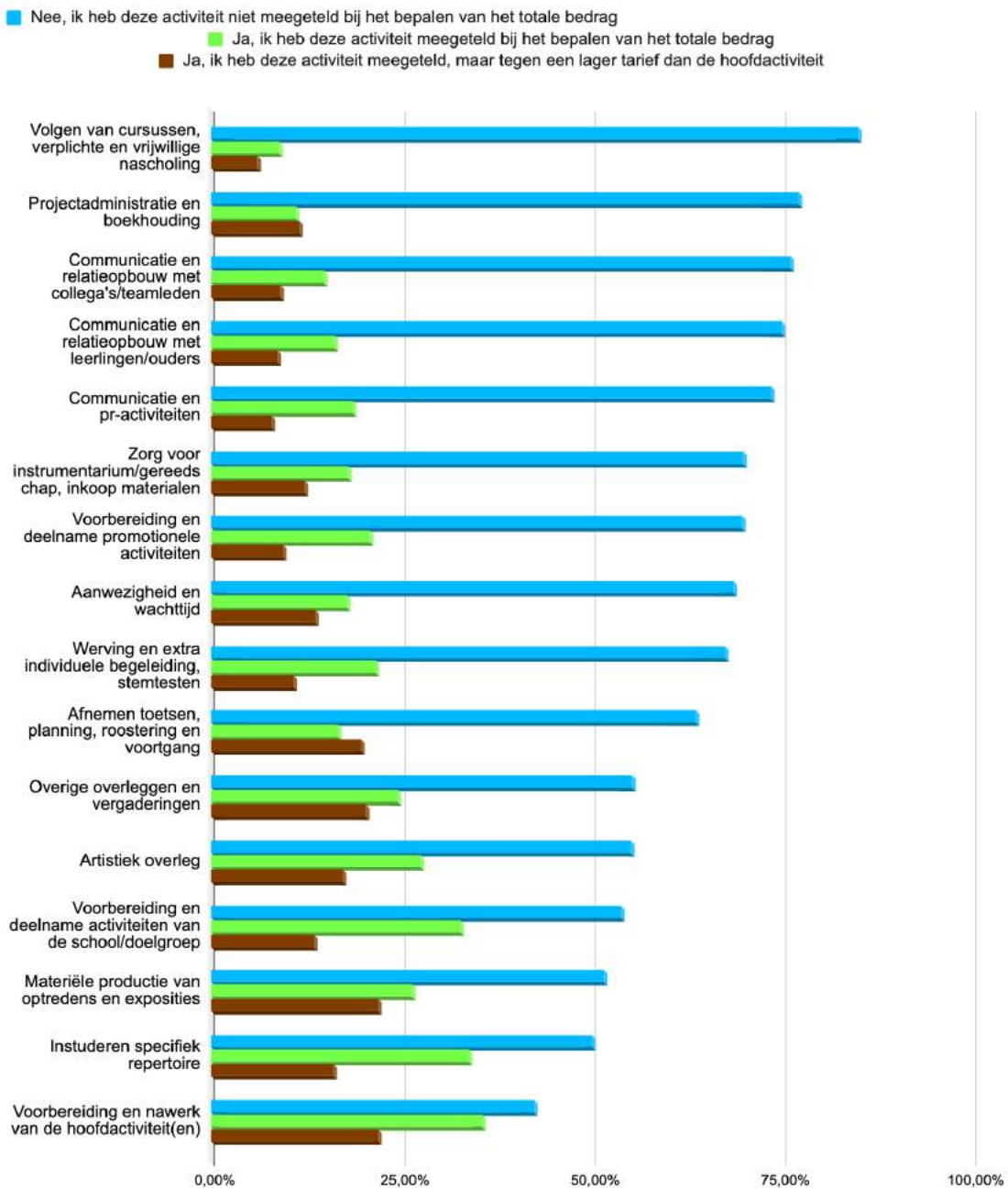
Er blijken opmerkelijke verschillen te zitten tussen bijkomende activiteiten. cursussen en scholingsactiviteiten voor of in het kader van de opdracht worden het minst meegerekend in de tariefstelling. Liefst 85% van de kunstprofessionals die daarmee als bijkomende activiteit te maken heeft, geeft aan die tijd niet mee te tellen bij het bepalen van het tarief (of dat nu per klokuur, lesuur, totaalprijs of anderszins is). Andere bijkomende activiteiten waarmee door driekwart of meer van de kunstprofessionals geen rekening wordt gehouden in tariefstelling zijn de aan het project toe te rekenen administratieve activiteiten (77%), communicatie en relatie-opbouw met collega's (76%) of met leerlingen en ouders (75%), en aan de opdracht gerelateerde communicatie- en pr-activiteiten (74%).

De enige bijkomende activiteit die, indien relevant, door meer dan de helft van de kunstprofessionals op de een of andere manier wordt verrekend, is voorbereiding en nawerk in het algemeen. Zo'n 58% neemt die tijd mee in de prijs (36% tegen hetzelfde tarief als voor de hoofdactiviteiten, en 22% tegen een lager tarief). Andere bijkomende activiteiten die verhoudingsgewijs nog frequent mee worden gerekend zijn: instuderen van het repertoire (50% rekent die activiteiten mee), tijdsbesteding aan de *materiële* productie van optredens en exposities (49%), deelname aan activiteiten van de school of doelgroep (zoals open dagen) (46%), en (artistiek) overleg (45%). Bij al die activiteiten geldt dat er steeds een behoorlijke groep is die de activiteiten meetelt tegen een lager tarief dan dat van de kernactiviteit.

Er bestaan weinig opmerkelijke verschillen tussen de kunstprofessionals die in cultuureducatie en die in cultuurparticipatie/amateurkunst actief zijn. Wel valt op dat het instuderen van repertoire binnen cultuureducatie duidelijk minder wordt meegerekend (slechts 24% doet dat tegen hetzelfde tarief als voor de hoofdactiviteit), ten opzichte van de cultuurparticipatie en amateurkunst (40%). Ook wachttijd/aanwezigheid wordt binnen cultuurparticipatie vaker meegerekend tegen dat tarief (32%) dan binnen cultuureducatie (14%). Daarentegen wordt deelname aan promotionele activiteiten binnen cultuureducatie weer meer meegerekend (41% tegenover 24% bij cultuurparticipatie).

Verschillen in het al dan niet meerekenen van bijkomende activiteiten bij uiteenlopende typen opdrachtgevers zijn niet zo eenvoudig in beeld te brengen. Dat komt vooral doordat het aantal respondenten per subcategorie (bijvoorbeeld het al dan niet meetellen van wachttijd bij opdrachten waar een gemeente opdrachtgever is) erg laag is. Toch vallen enkele zaken op. Zo blijkt dat kunstprofessionals die werken voor theater-, dansscholen, musicalscholen, muziekscholen en andere educatieve organisaties, aanwezigheid en wachttijd (tussen activiteiten) ten opzichte van andere groepen vaker meewegen in het tarief (39% doet dat, en 61% niet). Wie voor amateurkunstverenigingen en -groepen werkt, doet dat juist relatief weinig (22%). Bij het instuderen van repertoire telt 52% van de kunstprofessionals die voor een amateurkunstvereniging werkt die activiteit mee. Van wie direct met individuele leerlingen afrekent doet slechts één op de drie dat.

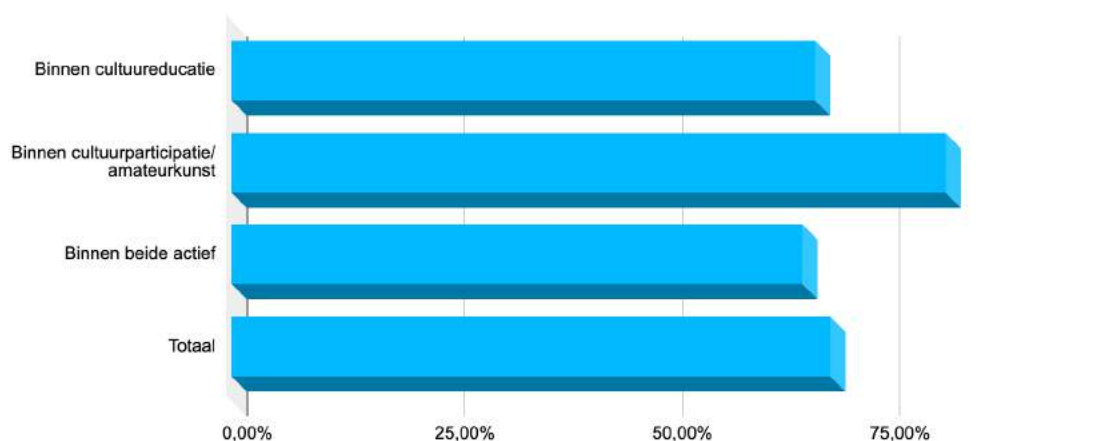
Figuur 7: al dan niet meewegen van typen bijkomende werkzaamheden in de prijsstelling door kunstprofessionals

5. Het gat tussen gehanteerde en gewenste tarieven

Met zoveel niet vergoede werkzaamheden speelt de vraag op tegen welke tarieven kunstprofessionals werken. Bij de tijdsbesteding werd ook gevraagd wat de kunstprofessionals in totaal voor de betreffende opdracht betaald kregen en wat ze er idealiter voor hadden willen hebben. Over het geheel: **68,7% meer** dan daadwerkelijk aan vergoeding werd ontvangen. Daarbij is een flink gat zichtbaar tussen degenen die uitsluitend binnen cultuurparticipatie/amateurkunst werkzaam zijn (82,1% hoger gewenste vergoeding), en degenen die uitsluitend binnen cultuureducatie (67,0%) of zowel binnen cultuureducatie als cultuurparticipatie/amateurkunst (65,5%) werken.

Figuur 8: hoeveel procent meer voor een opdracht hadden kunstprofessionals willen ontvangen dan ze daadwerkelijk vergoed kregen

Daar moet bij worden opgemerkt dat de gewenste bedragen zeer sterk uiteenlopen, van kunstprofessionals die ruim 13 keer zoveel hadden willen kunnen rekenen tot een enkeling die tevreden was geweest met 86% minder. Slechts 1,5% had genoeg genomen met een lagere prijs dan werd ontvangen, 10% vond de ontvangen prijs precies goed, maar de overgrote meerderheid van 88,5% had een hoger bedrag willen krijgen.⁵

Die wens naar hogere beloning is er ongeacht het type opdrachtgever. Gemiddeld wordt bij de overheid als opdrachtgever de minste verhoging gewenst (39%), gevolgd door particulieren als opdrachtgever (verhoging van 53%).⁶ Bij bedrijfsleven (112%) en musea of andere erfgoedinstellingen (113%) als opdrachtgever liggen de daadwerkelijke en gewenste vergoeding het verst uit elkaar.

⁵ In drie gevallen werd een opdracht om niet uitgevoerd. Daar hadden de kunstprofessionals het liefst €250 (2x) of €500 voor willen ontvangen. Deze drie zijn niet meegeteld in de berekening van de procentuele verandering tussen gerealiseerd en gewenst.

⁶ Waarbij wordt opgemerkt dat er slechts 6 reacties waren rond opdrachten van de overheid.

Tabel 2: hoeveel procent meer voor een opdracht hadden kunstprofessionals willen ontvangen dan wat zij daadwerkelijk vergoed kregen, naar type opdrachtgever

Type opdrachtgever	% meer gewild dan vergoed
Musea en erfgoedinstellingen	112,5%
Bedrijfsleven	111,9%
Festivalorganisatie	81,7%
Centrum voor de Kunsten	72,8%
Amateurkunstverenigingen en -groepen	71,0%
Welzijns- en gezondheidsorganisaties	66,2%
Theater-, dansscholen, musicalscholen, muziekscholen	63,1%
Reguliere onderwijsinstelling of speciaal onderwijs	61,2%
Bemiddelende intermediair	59,2%
Kinderopvang, organisatie voor buitenschoolse opvang	59,1%
Particulieren (leerlingen, ouders)	53,3%
Gemeente of andere overheid	39,3%

Wat uit de cijfers niet exact is op te maken, is in hoeverre de gewenste bedragen samenhangen met (a) overschrijding van het aantal uren dat aan de opdracht is besteed (of dat nu aan kern- of bijkomende activiteiten is), (b) anders uitgevallen materiële kosten van de opdracht, zoals bijvoorbeeld hogere zaalhuur of juist een meevaller, en (c) met de constatering achteraf dat (te) veel bijkomende werkzaamheden überhaupt niet geoffreerd waren. Daar komt bij dat sommige kunstprofessionals extra werkzaamheden en materiële kosten verrekenen in het basistarief (of dat nu per klokkuur, lesuur, dag of anderszins is), terwijl andere die zaken als aparte posten opnemen. Verder is een van de meest gemaakte opmerkingen in de survey dat er regelmatig helemaal geen ruimte is om eigen tarieven te hanteren; de opdrachtgever hanteert standaardtarieven en presenteert die als niet-onderhandelbaar. Het gebruik van richtlijnen of cao's uit aanpalende sectoren, als onderbouwing voor het eigen tarief (en het meerekenen van bepaalde werkzaamheden) komt beperkt voor. Eén op de vijf kunstprofessionals checkt op zijn minst één bestaande tarieventool of referentiebron.

Wel blijkt dat kunstprofessionals die niets hebben meegerekend aan bijkomende activiteiten fors meer betaald hadden willen krijgen (87,9%), dan degenen die juist met alle bijkomende werkzaamheden rekening hebben gehouden (56,4%). Wie deels rekening hield met bijkomende werkzaamheden, zit daar tussenin met een wens voor een 64,7% hogere beloning.

Niet-onderhandelbare vergoedingen - citaten uit de survey

“Ik werk voor een cultureel centrum waar zij bepalen welke uren je uitbetaald krijgt (alleen de lesuren) en tegen welk tarief. Dan is het graag of niet...”

“Meestal kun je zelf het tarief niet bepalen, maar wordt dit je aangeboden. Het is take it or leave it.”

“Jullie vragen mij wat ik zou willen verdienen op de muziekschool als leraar, maar die vraag wordt nooit gesteld, het wordt door de muziekschool bepaald.”

“Gemeenten bepalen onze tarieven. Onderhandeling is niet mogelijk.”

“Bij verenigingen kan ik praten over mijn vergoeding, bij muziekscholen of als spelend musicus in een orkest is het een vastgesteld tarief. Dan is het de klus wel of niet aannemen maar de gage is niet onderhandelbaar.”

“De projectleiders bepalen het budget en het uurtarief. Er is daar eigenlijk geen sprake van ondernemerschap. Ervaring, opleiding e.d. wordt nooit meegenomen en je kunt dit niet zelf bepalen.”

“Ik ben werkzaam bij een grote culturele instelling en hierdoor kan ik mijn uurloon niet zelf bepalen. Het tarief dat je omhoog gaat per jaar is €1 met een maximum van €47.”

“Het verhogen van tarieven per jaar is ook helemaal niet vanzelfsprekend en wordt haast raar gevonden soms als ik het aankomt.”

“Niet elke opdrachtgever is zo flexibel en bereid om een overleg aan te gaan over een uurtarief. Vaak staan tarieven vast en is er geen ruimte voor onderhandeling.”

“In de museumwereld kun je helaas niet je eigen tarieven rekenen. Er is een vastgesteld tarief dat je kunt rekenen. Ervaring, opleiding etc. doen niet ter zake. Ik krijg hetzelfde uitbetaald als iemand zonder ervaring.”

Naast de vraag per opdracht, is in de survey ook gevraagd wat het gemiddelde gerekende én gewenste tarief per klokuur, lesuur, dag(deel), repetitie of cursus is, dat de kunstprofessional hanteert. Uit de ingevulde antwoorden blijkt dat kunstprofessionals hun tarief het liefst **34% hoger** zouden willen hebben. Wie per cursus, per dag of per repetitie afreken, wenst de grootste verhogingen, respectievelijk 53%, 46% en 41%. Degenen die per klokuur of lesuur factureren, geven de laagste gewenste verhoging aan: 29% en 30%.

6. Tarieven en materiële uitgaven

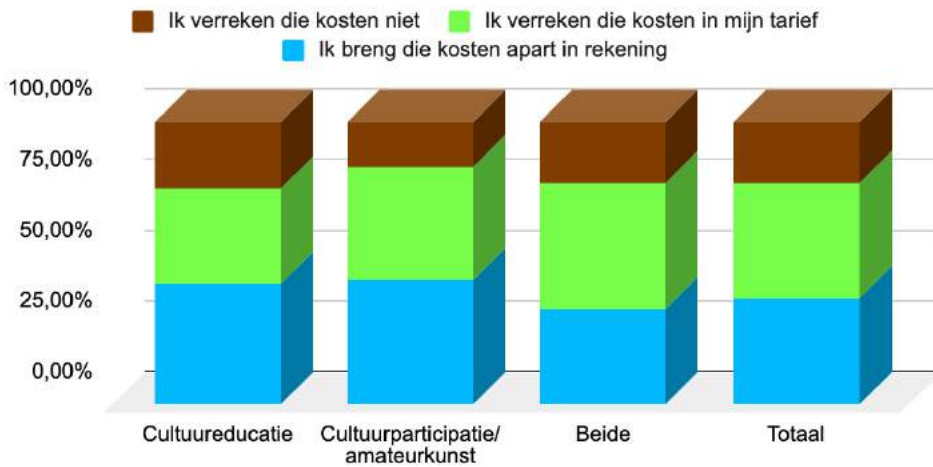
In de tarieven van kunstprofessionals zitten in principe niet alleen werkzaamheden verwerkt, maar ook materiële kosten. Voor een drietal kenmerkende materiële kostenposten is daarom aan de kunstprofessionals gevraagd in hoeverre zij die verrekenen of rechtstreeks in rekening brengen. Bij al deze kostenposten blijkt dat een aanzienlijk deel van de kunstprofessionals die kosten zelf draagt.

Zaalhuur is voor 46,8% van de kunstprofessionals een relevante kostenpost. Van die groep verrekenen 40,6% de kosten via het gehanteerde tarief, en 37,6% zet de kosten apart op de factuur. De resterende 21,8% brengt de kosten helemaal niet in rekening bij de opdrachtgever. Met aanschaf en/of huur van instrumenten en gereedschappen heeft 70,5% van de kunstprofessionals te maken, maar slechts een op de vijf daarvan brengt die kosten apart in rekening bij de opdrachtgever. 26,3% verrekenen de kosten in het gebruikte tarief. Voor 54,9% zijn het kosten die zelf betaald worden, en die niet op de een of andere manier door de opdrachtgever vergoed worden. De voor een opdracht ingekochte materialen wordt het vaakst apart in rekening gebracht, 44,1% doet dat. Ruim een derde neemt deze kosten voor eigen rekening.

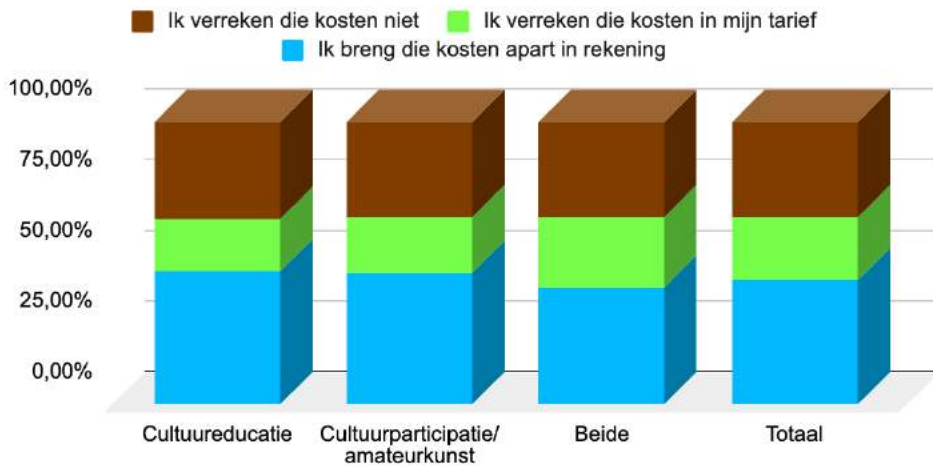
De cijfers zijn een indicatie dat de ene materiële kostenpost relatief vaak in het tarief wordt verrekenend, de andere juist sneller apart op de rekening te staan, en weer andere helemaal niet aan de opdrachtgever worden doorberekend. Kosten voor zaalhuur worden sneller geaccepteerd als een opdrachtgebonden post, dan die voor materialen en voor instrumenten en gereedschappen. Die laatste worden eerder gezien als investeringen die ook buiten de verleende opdracht om waarde hebben. Een instrument heeft immers een langere levensduur en zal ook buiten de opdracht om ingezet kunnen worden. Het toerekenen van een deel van zulke kosten aan een opdracht, is in de survey niet onderzocht. Maar de uitkomsten voeden het vermoeden dat kunstprofessionals zulke investeringen voor een belangrijk deel zelf bekostigen.

Figuur 9: verrekening van materiële kosten in de gerekende prijs voor een opdracht

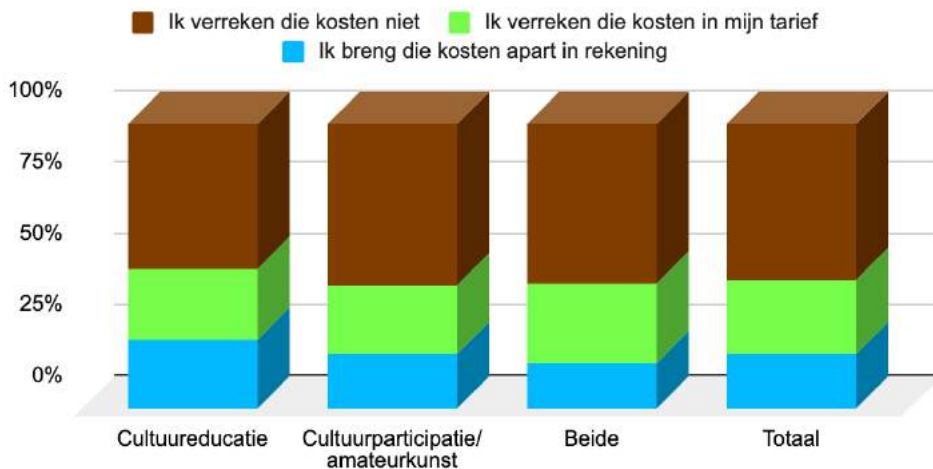
Zaalhuur

Inkoop van materialen

Aanschaf/huur en onderhoud van instrumenten en gereedschappen

7. Hoogte van tarieven en bepalende factoren

Hoewel niet het doel van de survey, is er uit de data ook een en ander af te leiden over factoren die samenhang vertonen met de hoogte van de gerekende tarieven. (Zie de bijlage voor een overzicht van tarieven.) Over het geheel liggen die op gemiddeld €51 per klokuur, of €49 als lesuren worden gefactureerd. Repetities leveren gemiddeld €114 op. Dagdelen (€236) blijken gemiddeld genomen lucratiever dan dagprijzen (€370).⁷ Dat zijn de bruto gerekende tarieven, waar nog allerlei kosten vanaf gaan. Het zijn niet de bedragen die de kunstprofessional voor zichzelf overhoudt.

Bij opleidingsniveau is het verband met gerekende tarieven, wellicht verrassend, niet eenduidig. Een hogere opleiding betekent niet automatisch dat ook hogere tarieven worden gerekend. Wie de pabo of een andere lerarenopleiding heeft gedaan rekent gemiddeld de hoogste tarieven per klokuur, maar bij de lesuren ontvangen de autodidacten de hoogste vergoedingen. Mbo-geschoolde kunstprofessionals ontvangen wel duidelijk de laagste tarieven per klok- of lesuur. Over vergoedingen per repetitie of per dag is te weinig vergelijkingsmateriaal beschikbaar om conclusies te trekken.

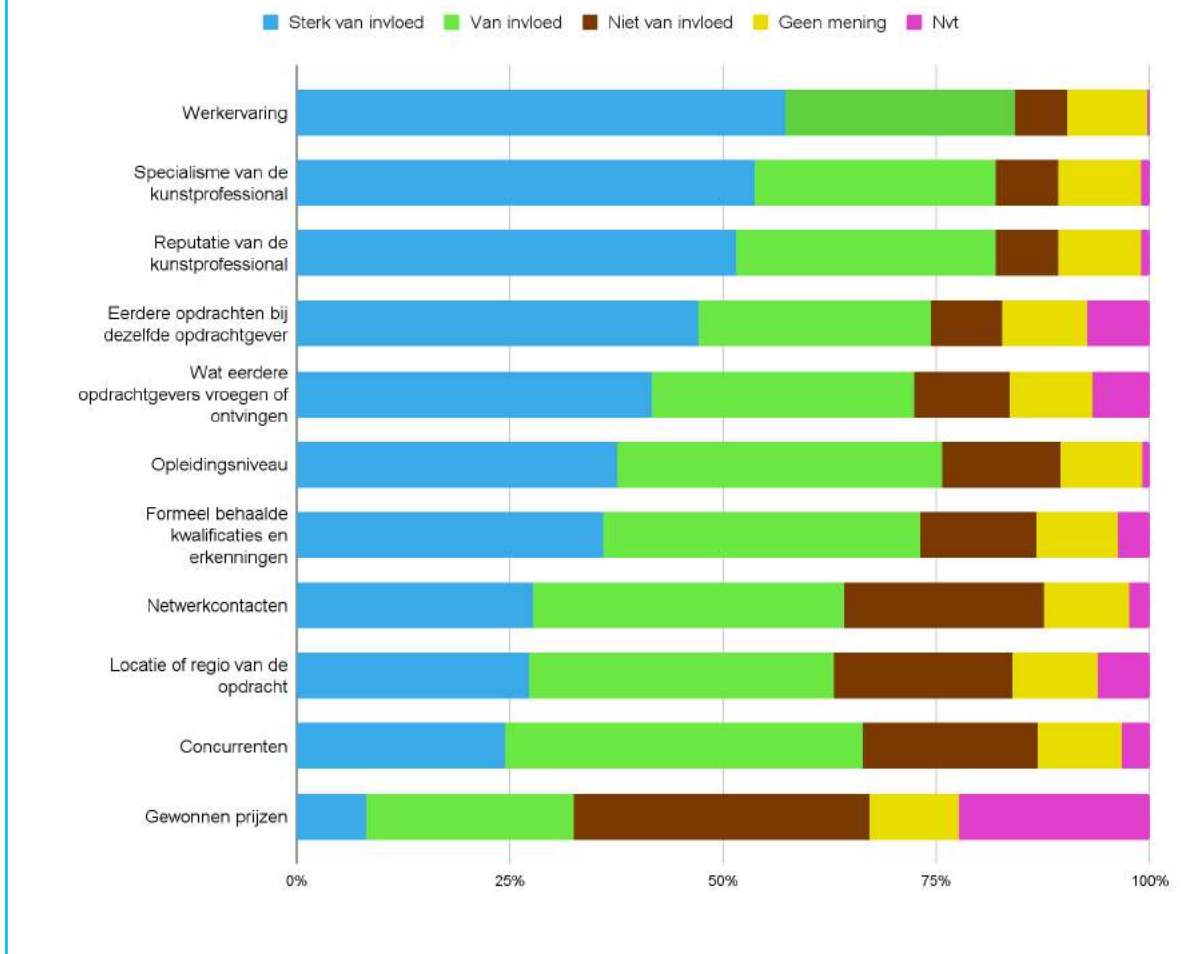
Ervaringsjaren laten bij de zelfstandige kunstprofessionals een ander patroon zien dan bij professionals in loondienst die er elk jaar een trede op vooruitgaan.⁸ Wat opvalt is dat met het toenemen van de ervaringsjaren slechts sprake is van een geringe stijging van de gerekende tarieven. Dat komt ook terug in de opmerkingen die de respondenten bij hun antwoorden hebben gezet. De starters (die binnen het geheel aan respondenten een kleine groep vormen) verdienen als op lesuren wordt afgerekend, gemiddeld zelfs meer dan degenen die wat meer jaren ervaring hebben. Bij tarieven per klokuur, wat de grootste categorie is, lopen de tarieven wel op met toenemende ervaring. Binnen cultuureducatie lopen die tarieven van gemiddeld €47,01 bij 0 tot en met 3 jaar ervaring tot €52,93 bij minstens 16 jaar ervaring (stijging van 12,6% die pas optreedt bij de hoogste ervaringsklasse). Binnen cultuurparticipatie is de bandbreedte groter, van €41,61 voor starters tot €56,70 voor de meest ervaren kunstprofessionals (stijging van 36,3%, die meer gelijkmatig verloopt tussen ervaringsklassen).

Relevante werkervaring is in de perceptie van kunstprofessionals in elk geval wel van sterke invloed op het tarief dat van een opdrachtgever gevraagd kan worden (ruim 57%). Nog eens 27% denkt dat relevante werkervaring een beetje van invloed is. Het opleidingsniveau wordt door een veel kleiner aandeel van de kunstprofessionals als belangrijke factor gezien (37,7%). Andere factoren die volgens kunstprofessionals sterk bepalend zijn voor welk tarief kan worden gerekend, zijn het specialisme van de kunstprofessional (53,7%), diens reputatie (51,5%) en het al eerder hebben uitgevoerd van opdrachten bij dezelfde opdrachtgever (47,2%).

⁷ Er is niet bij alle ingevulde vragenlijsten duidelijk hoeveel tijd er precies in het spel is. Dagdelen bestaan meestal uit 4 klokuren en hele dagen uit 7 of 8 klokuren. De meeste repetities duren 1 tot 3 uur. Voor lesuren loopt de duur minstens uiteen van 30 minuten tot anderhalf uur.

⁸ Bij salarisschalen is het niet ongebruikelijk dat de bovenste trede rond 50% hoger is dan de onderste trede. Bovendien schuiven werknemers in de loop van de tijd door naar hogere functies die in hogere salarisschalen zijn ingedeeld. De procentuele toename in salaris met het aantal ervaringsjaren is dan dus nog groter.

Figuur 10: perceptie van kunstprofessionals van de invloed van verschillende factoren op het tarief dat kan worden gerekend

8. Conclusies: terug naar de niet vergoede werkzaamheden

De uitkomsten van de survey geven een duidelijke indicatie van de aard en omvang van niet vergoede uren onder kunstprofessionals die in opdracht werken. Van de tijd die in totaal aan een opdracht wordt besteed, gaat gemiddeld genomen **38%** zitten in bijkomende werkzaamheden die niet de kernactiviteiten van de opdracht vormen - zoals het verzorgen van lesuren of het dirigeren van een concert - maar wel noodzakelijk zijn om die kernactiviteiten te kunnen uitvoeren. Bij een kwart van de opdrachten is het aantal uren dat naar bijkomende werkzaamheden gaat zelfs groter dan het aantal uren dat de kernactiviteit vergt.

In hoeverre die bijkomende activiteiten vergoed worden door de opdrachtgever is voor veel kunstprofessionals een lastige om te beantwoorden, en dat begint al bij de vraag of zij dit soort werkzaamheden überhaupt meenemen bij het bepalen van hun tarief.

Kunstprofessionals gaan op heel verschillende manieren met verrekening van die werkzaamheden om, moeten in de praktijk vaak genoegen nemen met wat de opdrachtgever biedt, en hebben lang niet altijd goed zicht op overbesteding van hun eigen uren in opdrachten. Maar gemiddeld genomen hadden de kunstprofessionals achteraf voor de concrete opdrachten waarvoor zij de survey invulden **68,7% meer** willen ontvangen dan ze daadwerkelijk kregen.

Bij **75,7%** van de opdrachten zijn er bijkomende werkzaamheden die niet door de kunstprofessional in rekening worden gebracht bij de opdrachtgever. Bij een kwart van de opdrachten gaf de kunstprofessional aan dat wel alle bijkomende werkzaamheden zijn meegenomen in de prijsstelling, maar er is op basis van de data niet te zeggen of dan ook alle uren en kosten voor elk van die werkzaamheden in rekening is gebracht. In elk geval zouden kunstprofessionals die geen enkele bijkomende activiteit meerekenen fors meer voor hun opdracht betaald willen worden (87,9%) dan degenen die alle bijkomende werkzaamheden juist wel meewegen in hun prijs (56,4%). Het gemiddeld gehanteerde basistarief (per klokuur, lesuur, repetitie, dagdeel, etc.) zouden kunstprofessionals het liefste **34% hoger** willen hebben.

Fair pay van kunstprofessionals in cultuureducatie en cultuurparticipatie/amateurkunst vraagt, bij zowel opdrachtgevers als de kunstprofessionals zelf, om meer bewustwording over bijkomende, niet-vergoede werkzaamheden die noodzakelijk zijn om de kernactiviteiten van de opdracht goed uit te kunnen voeren. Een les voor de klas kan niet zonder voorbereiding en goed nawerk. Een concert vraagt om het instuderen van repertoire. Workshops bij festivals moeten goed worden uitgedacht. Enzovoorts. Die inspanning is nu onvoldoende herkenbaar in veel offertes of wordt door opdrachtgevers onvoldoende geaccepteerd als aparte kostenpost.

Bijlage 1a: Gemiddelde werkelijke en gewenste tarieven

	Gemiddelde bruto tarief (in €, excl. eventuele btw) per:									
	Klokuur		Lesuur*		Repetitie*		Dagdeel*		Dag*	
	Werkelijk:	Gewenst:	Werkelijk:	Gewenst:	Werkelijk:	Gewenst:	Werkelijk:	Gewenst:	Werkelijk:	Gewenst:
Gemiddelde over totaal	€ 51,47	€ 64,86	€ 48,94	€ 63,34	€ 113,60	€ 148,86	€ 235,74	€ 314,48	€ 369,73	€ 504,91
Werkzaam binnen:										
Cultuureducatie	€ 48,50	€ 61,54	€ 51,20	€ 64,53	€ 114,06	€ 155,59	€ 210,91	€ 282,27	€ 306,67	€ 425,00
Cultuurparticipatie	€ 59,49	€ 72,93	€ 47,21	€ 62,23	€ 130,84	€ 164,29	€ 223,57	€ 312,48	€ 383,18	€ 545,45
Beide	€ 50,48	€ 64,16	€ 47,54	€ 62,63	€ 104,33	€ 139,65	€ 251,79	€ 330,97	€ 381,71	€ 515,29
Opleiding:										
Mbo	€ 33,61	€ 44,44	€ 39,58	€ 48,33	niet bekend**	€ 195,00	niet bekend**	niet bekend**	niet bekend**	niet bekend**
Hbo	€ 51,88	€ 65,19	€ 47,86	€ 60,55	€ 111,69	€ 146,02	€ 227,30	€ 305,02	€ 372,63	€ 514,49
Pabo/ andere lerarenopleiding	€ 55,42	€ 67,31	€ 55,05	€ 65,00	niet bekend**	niet bekend**	€ 215,00	€ 320,00	€ 358,33	€ 491,67
Wo	€ 50,94	€ 65,19	€ 52,24	€ 68,05	€ 119,38	€ 156,71	€ 245,00	€ 361,07	€ 355,00	€ 540,00
Autodidact	€ 52,44	€ 67,00	€ 58,69	€ 134,38	niet bekend**	€ 157,50	€ 279,44	€ 297,22	niet bekend**	niet bekend**
Werkervaring in cultuureducatie:										
0-3 jaar	€ 47,01	€ 61,46	€ 49,30	€ 65,00	niet bekend**	niet bekend**	niet bekend**	niet bekend**	niet bekend**	niet bekend**
4-7 jaar	€ 47,12	€ 61,24	€ 44,02	€ 59,55	€ 83,79	€ 113,93	€ 240,83	€ 306,11	€ 448,93	€ 588,08
8-15 jaar	€ 47,73	€ 61,47	€ 49,63	€ 65,17	€ 98,80	€ 132,90	€ 241,45	€ 329,03	€ 322,50	€ 445,00
minstens 16 jaar	€ 52,93	€ 65,45	€ 50,69	€ 63,67	€ 111,42	€ 149,41	€ 232,86	€ 308,78	€ 317,50	€ 424,09

	Klokuur		Lesuur*		Repetitie*		Dagdeel*		Dag*	
	Werkelijk:	Gewenst:	Werkelijk:	Gewenst:	Werkelijk:	Gewenst:	Werkelijk:	Gewenst:	Werkelijk:	Gewenst:
Werkervaring in cultuurparticipatie/ amateurkunst:										
0-3 jaar	€ 41,61	€ 54,25	€ 46,50	€ 53,00	€ 78,33	€ 103,33	niet bekend**	niet bekend**	€ 320,00	€ 452,00
4-7 jaar	€ 48,62	€ 63,55	€ 42,27	€ 56,65	€ 82,65	€ 122,88	€ 196,11	€ 279,44	€ 401,00	€ 552,00
8-15 jaar	€ 53,46	€ 67,96	€ 46,00	€ 60,28	€ 106,63	€ 139,16	€ 293,25	€ 379,00	€ 431,67	€ 560,29
minstens 16 jaar	€ 56,70	€ 69,69	€ 50,00	€ 66,87	€ 126,41	€ 161,52	€ 247,50	€ 331,55	€ 320,00	€ 492,50
Kunstdiscipline:										
Beeldende kunst	€ 50,19	€ 65,62	€ 52,43	€ 75,06	niet bekend**	niet bekend**	€ 226,90	€ 318,79	€ 402,50	€ 573,08
Film	€ 53,31	€ 66,78	€ 53,36	€ 66,25	niet bekend**	niet bekend**	€ 234,44	€ 319,72	€ 328,50	€ 492,00
Fotografie	€ 54,23	€ 69,50	€ 60,92	€ 81,67	niet bekend**	niet bekend**	€ 250,00	€ 348,13	niet bekend**	niet bekend**
Muziek	€ 52,98	€ 66,07	€ 47,87	€ 61,18	€ 114,77	€ 149,15	€ 232,54	€ 306,49	€ 354,63	€ 477,04
Zang	€ 53,97	€ 68,27	€ 48,30	€ 59,91	€ 109,58	€ 142,42	€ 231,58	€ 308,00	€ 362,50	€ 516,25
Theater	€ 49,03	€ 62,23	€ 51,25	€ 64,40	€ 125,18	€ 169,46	€ 256,63	€ 332,25	€ 338,95	€ 481,05
Musical	€ 50,08	€ 64,59	€ 51,63	€ 64,40	€ 128,92	€ 166,92	€ 227,75	€ 283,85	€ 301,15	€ 421,54
Dans	€ 46,66	€ 60,39	€ 48,44	€ 61,84	€ 105,63	€ 166,94	€ 273,08	€ 361,92	€ 398,75	€ 516,67
Letteren	€ 54,00	€ 70,00	€ 73,33***	€ 104,44***	niet bekend**	niet bekend**	€ 265,00	€ 306,67	niet bekend**	niet bekend**

* Uit de antwoorden op de vragenlijst is niet in alle gevallen af te leiden om hoeveel tijd het precies gaat. Dagdelen bestaan meestal uit 4 klokuren en hele dagen uit 7 of 8 klokuren. Repetities duren 1 tot 3 uur. Voor lesuren loopt de duur minstens uiteen van 30 minuten tot anderhalf uur.

** Wanneer tarieven niet bekend zijn, is er of geen data beschikbaar, of is er sprake van minder dan 5 respondenten. De kunstdiscipline 'circus' is om die reden volledig weggelaten. Het ontbreken van data hangt er soms mee samen dat een bepaald type vergoeding (zoals per repetitie bij fotografie) in de praktijk niet of zelden voorkomt.

*** De tarieven bij letteren, per lesuur vallen op. Het aantal respondenten in deze subcategorie was gering (9), maar vier daarvan gaven aan €65 of hoger te ontvangen. Het laagste genoemde gemiddelde tarief was €50. De hoogste tarieven die deze respondenten soms kunnen rekenen, zijn ook hoog, tot gemiddeld €150 per lesuur.

Bijlage 1b: Bandbreedte werkelijke en gewenste tarieven

Laagste en hoogste genoemde werkelijke en gewenste bruto tarieven.

	Bruto bruto tarief (in €, excl. eventuele btw) per:									
	Klokuur		Lesuur*		Repetitie*		Dagdeel*		Dag*	
	Werkelijk:	Gewenst:	Werkelijk:	Gewenst:	Werkelijk:	Gewenst:	Werkelijk:	Gewenst:	Werkelijk:	Gewenst:
Totaal	7,50 - 125	0***- 150	18,75 - 150	20 - 300	20 - 270	43,50 - 450	75 - 675	100 - 750	150 - 1.250	220 - 1.500
Werkzaam binnen:										
Cultuureducatie	30 - 80	0***- 100	10 - 150	35 - 250	50 - 250	50 - 450	100 - 400	125 - 500	200 - 400	250 - 600
Cultuurparticipatie	7,50 - 125	10 - 150	30 - 79	40 - 85	40 - 260	65 - 300	75 - 550	120 - 550	150 - 600	300 - 800
Beide	22 -100	35 - 112	18,75 - 90	20 - 300	20 - 270	42,50 - 400	100 - 675	100 - 750	160 - 1.250	220 - 1.500
Opleiding:										
Mbo	7,50 - 50	10 - 60	30 - 55	40 - 60	niet bekend**	75 - 450	niet bekend**	niet bekend**	niet bekend**	niet bekend**
Hbo	22 - 125	0***- 150	18,75 - 175	20 - 260	20 - 350	42,50 - 350	75 - 650	120 - 750	150 - 1.250	250 - 1.500
Pabo/ andere lerarenopleiding	35 - 70	50 - 90	30 - 70	45 - 85	niet bekend**	niet bekend**	150 - 300	250 - 450	350 - 350	425 - 550
Wo	34 - 85	35 - 112	30 - 100	45 - 150	40 - 270	70 - 400	150 - 500	200 - 750	200 - 600	220 - 1.000
Autodidact	38 - 80	48 - 100	10 - 150	35 - 300	niet bekend**	50 - 225	100 - 675	100 - 750	niet bekend**	niet bekend**
Werkervaring in cultuureducatie:										
0-3 jaar	30 - 85	32,50 - 112	25 - 150	35 - 250	niet bekend**	niet bekend**	niet bekend**	niet bekend**	niet bekend**	niet bekend**
4-7 jaar	30 - 82,50	0***- 95	25 - 70	40 - 100	38 - 150	55 - 180	100 - 650	125 - 750	200 - 1.250	250 - 1.500
8-15 jaar	27 - 70	35 - 100	10 - 125	25 - 300	25 - 250	42,50 - 450	100 - 500	100 - 750	200 - 550	220 - 800
minstens 16 jaar	22 - 100	35 - 110	18,75 - 90	20 - 200	20 - 250	50 - 400	100 - 675	100 - 750	160 - 600	290 - 650

	Klokuur		Lesuur*		Repetitie*		Dagdeel*		Dag*	
	Werkelijk:	Gewenst:	Werkelijk:	Gewenst:	Werkelijk:	Gewenst:	Werkelijk:	Gewenst:	Werkelijk:	Gewenst:
Werkervaring in cultuurparticipatie/ amateurkunst:										
0-3 jaar	7,50 - 60	10 - 75	36 - 65	40 - 65	40 - 105	60 - 150	niet bekend**	niet bekend**	200 - 500	300 - 750
4-7 jaar	30 - 100	40 - 150	20 - 65	35 - 95	30 - 150	42,50 - 250	75 - 350	120 - 600	200 - 850	250 - 1.050
8-15 jaar	30 - 100	40 - 120	21 - 75	25 - 100	25 - 250	60 - 300	150 - 650	100 - 750	150 - 1.250	220 - 1.500
minstens 16 jaar	22 - 125	35 - 125	18,75 - 90	20 - 300	25 - 270	50 - 400	100 - 675	150 - 750	160 - 600	300 - 1.000
Kunstdiscipline:										
Beeldende kunst	25 - 85	0***- 112	20 - 150	45 - 300	niet bekend**	niet bekend**	100 - 400	140 - 705	160 - 1.250	350 - 1.500
Film	38 - 80	48 - 90	35 - 75	50 - 100	niet bekend**	niet bekend**	120 - 500	160 - 750	150 - 600	300 - 650
Fotografie	38 - 80	50 - 80	40 - 125	50 - 175	niet bekend**	niet bekend**	120 - 350	220 - 705	niet bekend**	niet bekend**
Muziek	7,50 - 125	10 - 150	18,75 - 79	20 - 300	20 - 270	45 - 400	75 - 550	100 - 600	200 - 600	220 - 1.000
Zang	27 - 100	40 - 150	18,75 - 75	20 - 85	20 - 270	50 - 350	125 - 400	150 - 500	200 - 600	250 - 1.000
Theater	7,50 - 75	10 - 100	35 - 75	40 - 110	25 - 250	60 - 450	100 - 675	125 - 750	200 - 1.250	250 - 1.500
Musical	30 - 80	40 - 100	18,75 - 90	20 - 100	40 - 250	65 - 450	125 - 500	150 - 750	200 - 400	250 - 600
Dans	25 - 80	32,50 - 100	24,86 - 90	35 - 100	40 - 250	42,50 - 450	125 - 650	150 - 750	200 - 1.250	250 - 1.500
Letteren	50 - 60	50 - 85	50 - 150	60 - 250	niet bekend**	niet bekend**	200 - 500	100 - 400	niet bekend**	niet bekend**

* Uit de antwoorden op de vragenlijst is niet in alle gevallen af te leiden om hoeveel tijd het precies gaat. Dagdelen bestaan meestal uit 4 klokuren en hele dagen uit 7 of 8 klokuren. Repetities duren 1 tot 3 uur. Voor lessen loopt de duur minstens uiteen van 30 minuten tot anderhalf uur.

** Wanneer tarieven niet bekend zijn, is er of geen data beschikbaar, of is er sprake van minder dan 5 respondenten. De kunstdiscipline 'circus' is om die reden volledig weggelaten. Het ontbreken van data hangt er soms mee samen dat een bepaald type vergoeding (zoals per repetitie bij fotografie) in de praktijk niet of zelden voorkomt.

*** In een enkel geval gaf een kunstprofessional aan een opdracht ook om niet (vergoeding €0) uit te hebben willen voeren. Vandaar dat ook €0 als minimum gewenste vergoeding voorkomt in de tabel.

Bijlage 2: Technische toelichting

De survey stond open tussen half april en half juni 2023. De uitnodiging om de vragenlijst in te vullen werd verspreid via de communicatiekanalen van Platform ACCT en van de deelnemers aan de ketentafel (zowel werkgeversorganisaties en opdrachtgevers, als beroepsorganisaties en andere organisaties voor kunstprofessionals). De vragenlijst werd opgesteld met input van alle leden van de ketentafel en reflecteert daarmee zowel het perspectief van opdrachtgevers als van opdrachtnemers.

Er werden 1.030 vragenlijsten ingestuurd. Die zijn aan de hand van ip-adres, datum en ingevulde antwoorden gecontroleerd op dubbelingen en op volledigheid van invullen. Veruit de meeste niet volledig ingevulde vragenlijsten (met name die waar het tweede deel van de vragenlijst niet was ingevuld) waren toch bruikbaar voor een deel van de analyse. Vragenlijsten die onbruikbaar waren doordat te veel cruciale antwoorden ontbraken, werden verwijderd. Dat waren vooral vragenlijsten die al direct na de eerste vraag waren afgesloten. Er bleven 985 bruikbare inzendingen over.

De vragenlijst bevatte bij diverse vragen een mogelijkheid om een 'ander' of 'overig' antwoord in te vullen. Van de 985 bruikbare inzendingen zijn al die antwoorden bekeken en is beoordeeld of er inderdaad sprake was van een andere of overige categorie. Dat bleek lang niet altijd het geval. Bovendien bleek het veld regelmatig gebruikt te worden om een nadere toelichting te geven op een eerder gekozen antwoord uit het meerkeuzemenu.

Er is geen sprake van een representatieve steekproef en bij de subcategorieën (zoals kunstprofessionals werkzaam binnen beeldende kunst, of kunstprofessionals in cultuureducatie, met 0-3 jaar werkervaring) zijn de verschillende categorieën niet in gelijke mate gevuld. Tenzij anders aangegeven, zijn subcategorieën met minder dan 15 respondenten niet meegenomen in de analyse. In de tabel in de bijlage, die gedetailleerd de hoogte van tarieven toont, zijn subcategorieën die minder dan 5 waarden bevatten, niet weergegeven.

Verder moet voor de volledigheid worden opgemerkt dat bij sommige vragen meerdere antwoorden konden worden aangevinkt. Een respondent kon bijvoorbeeld aangeven binnen meerdere kunstdisciplines werkzaam te zijn. Daardoor kunnen de subcategorieën, als die qua aantal respondenten bij elkaar worden opgeteld op een totaal van meer dan 985 uitkomen.